

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Наукові здобутки лінгвістів у царині візуального сприйняття дають підстави говорити про потребу узагальнюючих досліджень щодо структури, механізмів дії та способів мовного вияву процесів візуального сприйняття. Виявлення і структурування лінгвістичних моделей візуального сприйняття дійсності, систематизування мовних маркерів, що наповнюють ці моделі, дасть змогу конкретизувати специфіку осягнення людиною світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іонов І. А., Комісова Т. Є. Фізіологія сенсорних систем: методичні рекомендації (видання друге – доповнено та перероблено). Х. : ФОРМ Петров В. В., 2018. 45 с.

2. Йодловська А. І. Особливості функціонування перцептивної лексики у творчості Ф. Одрача (за матеріалом роману «Щебетун»). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 16. С. 139-144.

3. Cherry K. Perception and the Perceptual Process. URL:<http://psychology.about.com/od/sensationandperception/ss/perceptproc.htm>.

ЕМОЦІЙНО-ЕКСПРЕСИВНІ МОВНІ ЗАСОБИ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ПРЕМ'ЄР- МІНІСТРА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ РІШІ СУНАКА)

Нестерчук К. М.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

У сучасному комунікативному просторі чільне місце посідає політичний дискурс. Це стає зрозумілим з того, що політична комунікація «має великий вплив на свідомість громадян і формування їхніх політичних поглядів. Крім того, вирішення багатьох політичних проблем залежить від того, наскільки адекватно ці проблеми будуть інтерпретовані» [6, с. 250]. Оскільки «головними особливостями політичного дискурсу є його емотивність, пов'язана з вираженням почуттів, емоцій, оцінок, і експресивність, що слугує цілеспрямованому впливові на адресата» [6, с. 252], то, на нашу думку, сьогодні важливим є вивчення емоційно-експресивних мовних засобів, які використовуються у політичному дискурсі.

Актуальність розвідки полягає у тому, що в сучасній лінгвістиці поглибленого дослідження та вивчення потребує проблема використання політиками мовних засобів з метою вираження своїх емоцій та впливу на громадян.

Мета праці – виявити і проаналізувати на матеріалі промов прем'єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака використовувані емоційно-експресивні мовні засоби в англomовному політичному дискурсі.

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Політична комунікація неодноразово була об'єктом міждисциплінарних студій багатьох українських та зарубіжних дослідників, а зокрема: Т. А. ван Дейка, Р. Барта, М. Фуко, А. Грамші, Ю. Хабермаса, К. Серажим, А. Худолія, В. Лук'янець, Л. Павлюк, В. Павлуцької, Г. Почепцова, О. Красненко, Т. Чрділелі та інших.

Науковці стверджують, що особливості сприйняття інформації суб'єктами політичного дискурсу зумовлюють наповнення текстів вербальними засобами, які надають висловлюванням емоційного забарвлення, виявляють позицію в оцінці явищ політичного життя, свідчать про високий рівень мовної культури [1, с. 38]. У зв'язку з цим політики свідомо та несвідомо використовують у своїх промовах безліч морфемних, лексичних, синтаксичних і стилістичних емоційно-експресивних засобів.

На морфемному рівні здебільшого найуживанішими емоційно-експресивними мовними засобами є префікси та суфікси, а зокрема суфікс *-est*, за допомогою якого утворюється найвищий ступінь порівняння прикметників. «Експресивність оцінних значень виявляється у їх інтенсифікації, тобто підвищенні міри оцінного змісту, наприклад, ступені порівняння прикметників є досить дієвим методом висловлення емоцій як позитивних, так і негативних» [6, с. 254]. Як-от прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак, характеризуючи традиції своєї партії у першій промові на посаді прем'єр-міністра, використовує словосполучку *the very best* (найвищий ступінь порівняння прикметника *good*) з позитивною емоційною конотацією: «*So I stand here before you ready to lead our country into the future. To put your needs above politics. To reach out and build a government that represents the very best traditions of my party*» [4].

Згідно з дослідженнями науковців, «найпродуктивнішими лексико-граматичними класами слів, що беруть участь у вираженні оцінки в текстах політичного дискурсу, є прикметники» [6, с. 255]. Отож у своїх промовах політики вживають слова, що виражають ознаку, яка вже має певне емоційне забарвлення та певну оцінку ситуації. Емоційні слова з позитивною чи негативною оцінкою, наприклад: «*good, excellent, wonderful, stunning, bad, horrible*; укр.: хороший, відмінний, чудовий, приголомшливий, поганий, паскудний, кепський, жахливий» [1, с. 39] – найчастіше вживаються, щоб надати певного емоційного ефекту своїм словам і навіяти власну думку реципієнтам. До прикладу, Ріші Сунак використовує прикметник *good* з позитивною конотацією, розповідаючи на конференції Конфедерації британської промисловості у Бірмінгемі про використання інновацій для економічного зростання: «*Turning million-pound businesses into billion-pound businesses and turning billion-pound businesses into ten-billion-pound companies ...will create good well paying jobs for the British people*» [1]. Також прем'єр-міністр Великої Британії вживає прикметник *bad* з емоційно-інтелектуальним компонентом негативною оцінки, коли на своєму першому виступі, згадуючи про помилки своєї попередниці Ліз Трасс, підтверджує відсутність у нього поганих намірів: «*And I admired her restlessness to create change. But some mistakes were made. Not borne of ill will or bad intentions. Quite the opposite, in fact. But mistakes nonetheless*» [4].

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Однак варто зазначити, що здебільшого у своїх висловлюваннях Ріші Сунак використовує емоційно-експресивну лексику помірно, про що свідчить наявність таких слів із нейтральною конотацією, як *government, be, work, always, begin, day, understand, moment, improve, economic, country* та інших [4].

Синтаксичними емоційно-експресивними засобами англomовного політичного дискурсу Ріші Сунака зазвичай є питальні речення, а зокрема риторичні запитання: «*The question is – how do we do that?*»; «*How do we fire up the innovation engine?*» [1]. Дослідники стверджують, що за допомогою саме такого типу речень «політики, особливо жінки, виражають свої емоції та активізують увагу аудиторії» [5].

Крім того, «у мовленні політиків простежуються також паралельні конструкції, що дозволяють акцентувати найважливіші ідеї у промові та додавати їй певного ритму. При цьому паралельні конструкції часто містять лексичні повтори, їхній ефект на реципієнта є досить сильним, оскільки паралельні конструкції поєднують логічні, ритмічні, емотивні та експресивні аспекти» [5]. Наприклад, у промові прем'єр-міністра Великої Британії емоційно-експресивними засобами, що використовуються з метою висловлення солідарності з Україною та незмінної підтримки українців, є такі паралельні конструкції: «*So we will continue to support Ukraine. We will continue to stand up for the rule of law and the fundamental principles of sovereignty and self-determination, and we will build a global economy that is more secure, more stable and more resilient*» [3].

На стилістичному мовному рівні частовживаними емоційно-експресивними засобами в політичному дискурсі Ріші Сунака є ідіоми та евфемізми. До прикладу, британський політик, коли говорить про економічну кризу (спричинену діями російської влади), використовує такі ідіоми: «*By turning off the gas taps and choking off the Ukrainian grain supply Russia has severely disrupted global food and energy markets. The economic shockwaves will ripple around the world for years to come*»; «*It means continuing to call out those who exploit their lending power to create debt traps for emerging economies*»; «*And we launched a new Just Energy Transition Partnership with Indonesia which will unlock billions in private finance for new green energy infrastructure*» [3]. Згідно з дослідженнями науковців, «для маніпулювання свідомістю слухача політики часто використовують евфемізми – емоційно нейтральні слова чи вирази, які допомагають мовцю делікатно повідомити новину, яка є неприємною для реципієнта» [5].

Отже, можна підсумувати, що саме за допомогою емоційно забарвлених морфем, лексики, синтаксичних конструкцій і стилістем (ідіом та евфемізмів) британські політики виражають свої емоції впродовж комунікації та здійснюють вплив на свідомість реципієнтів, оскільки політичний дискурс прем'єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака акумулює широкий спектр емоційно-експресивних засобів морфемного, лексичного, синтаксичного і стилістичного мовних рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kulish V. S. Verbal and Non-Verbal Component of Emotiveness in Political Discourse : Translation Aspect / V.S. Kulish, Ya.M. Niemtseva // *Філологічні*

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

трактати № 4. Том 10, 2018. С. 37-43. Режим доступу : https://essuir.sumdu.edu.ua/123456789/72014/1/Kulich_Niemtseva_Ftrk_2018.pdf (дата звернення: 06.03.2023)

2. PM speech to the CBI conference: 21 November 2022. Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-to-the-cbi-conference-21-november-2022> (дата звернення: 09.03.2023)

3. PM statement to the House of Commons on the G20 Summit: 17 November 2022. Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-statement-to-the-house-of-commons-on-the-g20-summit-17-november-2022> (дата звернення: 09.03.2023)

4. Rishi Sunak's first speech as Prime Minister: 25 October 2022. Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-rishi-sunaks-statement-25-october-2022> (дата звернення: 08.03.2023)

5. Молодоженя О. В. Основні лінгвальні засоби англомовного політичного дискурсу. Режим доступу : <https://sites.google.com/site/philologyroundtable/osnovnilingvalnizasobianglomovnogopolitichnogodiskursu> (дата звернення: 06.03.2023)

6. Чрділелі Т. В. Мовні засоби вираження категорії оцінки в англомовному політичному дискурсі. *Одеський лінгвістичний вісник № 9. Том 1, 2017. С. 250-256.* Режим доступу : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle-11300/17190.pdf> (дата звернення: 07.03.2023)

СТАТУС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В БІЕТНІЧНИХ СІМ'ЯХ РЕСПУБЛІКИ ТУРЕЧЧИНИ

Фецан Т. І.

*викладач Стамбульського університету,
аспірантка кафедри української мови та методики її навчання
факультет філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник:

Петришина О. І.

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови та методики її навчання
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*

Анотація: Дослідження присвячено проблемі статусу української мови в біетнічних сім'ях Турецької Республіки, аналізу явища українсько-турецької двомовності та ролі національної ідентичності в утвердженні української мови серед українських мігрантів.